

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera, v právní věci žalobce Ing. P. Ch., zastoupeného Mgr. Dagmar Dřímálovou, advokátkou v Praze 6, Muchova 9/223, proti žalovanému Generálnímu ředitelství Vězeňské služby České republiky, Praha 4, Soudní 1672/1a, v řízení o žalobě proti rozhodnutí generální ředitelky Vězeňské služby České republiky ze dne 1. 12. 2003, čj. 49/259/03-GR/734, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 12. 2004, čj. 7 Ca 48/2004 - 35,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 12. 2004, čj. 7 Ca 48/2004 - 35, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 1. 12. 2003 generální ředitelka Vězeňské služby České republiky zamítla stížnost žalobce proti rozhodnutí ředitele Vazební věznice Praha – Pankrác ze dne 6. 10. 2003, čj. VV-2003/715/36601, kterým bylo rozhodnuto o výši nákladů výkonu vazby žalobce (v celkové výši 14 085 Kč).

Žalobce se žalobou ze dne 2. 3. 2004, podanou u Městského soudu v Praze, domáhal zrušení shora uvedených rozhodnutí.

Žalobce svůj návrh odůvodnil tím, že pro uvalení vazby nikdy nebyly dány a naplněny zákonné důvody, žalobce byl zproštěn cca 95 % „všech vykonstruovaných obvinění obžaloby“. Přes uvedené skutečnosti byl žalobce vyzván k úhradě nákladů vazby ve výši 14 085 Kč, stížnost proti rozhodnutí mu byla závadně a nedůvodně zamítnuta. Odvolací orgán se náležitě nezabýval odvolacími důvody ani příslušnými důkazy a tyto nevyhodnotil ani jednotlivě ani ve vzájemných souvislostech. Jak věc tak důkaz nesprávně právně i logicky věcně posoudil, včetně konkrétních individuálních rozhodných skutečností i okolností a dospěl tak k závadnému závěru i rozhodnutí.

Městský soud žalobu odmítl pro nepřípustnost [podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. za použití § 68 písm. e) s. ř. s. a § 70 písm. a) s. ř. s.]. V důvodech uvedl, že rozhodování o náhradě nákladů spojených s výkonem vazby a její výše má dvě fáze: Nejprve o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby

rozhodne po právní moci rozsudku předseda senátu soudu I. stupně a teprve po právní moci tohoto rozhodnutí rozhodne o výši nákladů výkonu vazby ředitel věznice. Rozhodnutím, kterým se zakládá povinnost odsouzeného nahradit státu náklady spojené s výkonem vazby je tak rozhodnutí trestního soudu, nikoliv rozhodnutí ředitele věznice. Rozhodnutí ředitele věznice, a ke stížnosti proti němu rozhodnutí generální ředitelky Vězeňské služby České republiky nejsou rozhodnutími, kterými by byla založena povinnost žalobce, ale pouze rozhodnutími o určení výše povinnosti o níž rozhodl trestní soud, a to pouhým matematickým vyčíslením této povinnosti. Jedná se o činnost administrativní, při které nebylo rozhodováno o povinnostech žalobce. Ředitel věznice pouze realizuje povinnost uloženou trestním soudem jejím matematickým vyčíslením. Při určení výše této povinnosti nemá žádný prostor pro vlastní uvážení (nerozhoduje o délce vazby, kterou stanovil soud, nepřísluší mu měnit denní sazbu nákladů výkonu vazby, stanovenou obecně závazným předpisem apod.). Obdobně generální ředitelka Vězeňské služby České republiky může přezkoumávat rozhodnutí ředitele věznice jen v tom směru, zda výpočet výše nákladů je správný či nikoliv. Městský soud pak uzavřel, že napadená rozhodnutí nejsou rozhodnutími ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., jimiž by byla zakládána, měněna, rušena nebo závazně určována práva nebo povinnosti, byť jde o úkony určitým způsobem formalizované.

Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu včasnou kasační stížností, kterou se domáhal zrušení usnesení městského soudu. Důvody kasační stížnosti spatřuje stěžovatel především v nesprávném právním posouzení věci městským soudem. Stěžovatel odkázal v obecné rovině ke všem důvodům podle § 103 odst. 1 s. ř. s. Po posouzení věcného obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud podřadil kasační důvod ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť jak již z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 625/2005 Sb. NSS, vyplývá, *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu*. Pod tento důvod spadá také případ tvrzeného nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Stěžovatel především polemizuje se závěry městského soudu o tom, že napadená rozhodnutí nejsou rozhodnutími, kterými se zakládá nebo závazně určuje povinnost. Dále stěžovatel uvádí, že České republice, resp. vězeňské službě na vymáhání nákladů vazby nevznikl nárok, protože vazba byla neoprávněná. Rozhodnutí, kterým orgán státu vyžaduje něco, na co není nárok, nemůže být vyloučeno ze soudního přezkumu.

Stěžovatel dále požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný navrhnul zamítnutí kasační stížnosti s tím, že se plně ztotožňuje s postupem a právním názorem městského soudu, Vězeňská služba České republiky postupovala plně v souladu s platným právním řádem.

Kasační stížnost je důvodná.

O důvodech kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvážil (vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti, podle § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) následovně:

Podle § 152 odst. 1 písm. a) tr. ř. byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu náklady spojené s výkonem vazby, přičemž podle § 152 odst. 2 tr. ř. denní sazbu připadající na náklady spojené s výkonem vazby a způsob úhrady těchto

nákladů stanoví ministerstvo spravedlnosti obecně závazným právním předpisem. Podle § 155 odst. 1 tr. ř. o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby (§ 152 odst. 1 písm. a) tr. ř.) rozhodne po právní moci rozsudku předseda senátu soudu I. stupně, přičemž podle odst. 4 téhož ustanovení je proti jeho rozhodnutí přípustná stížnost.

Ustanovení § 10 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), stanoví denní sazbu nákladů výkonu vazby, odst. 2 téhož ustanovení pak z náhrady nákladů výkonu vazby vylučuje dobu, po kterou je osobě ve výkonu vazby poskytována ústavní (nemocniční) péče, je-li tato osoba pojištěna podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění). Podle § 11 odst. 1 vyhlášky pak na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byla odsouzenému uložena povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby (§ 155 tr. ř.), vydá ředitel věznice rozhodnutí o výši nákladů výkonu vazby. Proti tomuto rozhodnutí je podle § 11 odst. 2 vyhlášky přípustná stížnost, která může směřovat jen proti vypočtené výši nákladů výkonu vazby a o které rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem městského soudu o dvoufázovém rozhodování o náhradě nákladů spojených s výkonem vazby a její výše. Jak z citovaných ustanovení trestního řádu a vyhlášky vyplývá, nejprve rozhoduje předseda senátu soudu I. stupně o samotné povinnosti náhrady nákladů (pohledávce) co do jejího základu. V návaznosti na jeho rozhodnutí, rozhoduje o náhradě nákladů (pohledávce) co do její výše, ředitel věznice.

Rozhodnutí předsedy senátu soudu I. stupně, s přípustnými opravnými prostředky, je rozhodnutím nezávislého soudu, které nepochybně splňuje požadavky článku 36 odst. 1 Listiny základních práv svobod. Příslušnost soudu k rozhodnutí o náhradě nákladů výkonu vazby, co do základu takové povinnosti, je jednoznačně vymezena ustanovením § 155 odst. 1 tr. ř. a je tedy nepochybné, že další přezkum rozhodnutí ve vymezeném rozsahu správním soudem by byl nejen v rozporu s pravomocí správních soudů, základním způsobem vymezenou ustanovením § 4 s. ř. s. (a ve vztahu k přezkoumávanému rozhodnutí rovněž již citovaným ustanovením § 155 tr. ř.), ale rovněž v rozporu s čl. 38 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod.

Rozhodnutí ředitele o náhradě nákladů co do jejich výše má od shora popsáno rozhodnutí soudu odlišnou povahu. V názoru na přezkoumatelnost rozhodnutí ředitele věznice správním soudem pak Nejvyšší správní soud městskému soudu nepřisvědčil.

Bylo již uvedeno, že rozhodování o povinnosti náhrady nákladů výkonu vazby má dvě fáze. Druhá z nich (rozhodnutí o výši nákladů) je podmíněna předchozím rozhodnutím o povinnosti k náhradě nákladů, tedy rozhodnutím soudu o základu povinnosti. Tato skutečnost nemění ničeho na tom, že rozhodnutí ředitele věznice, jako správního orgánu ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., je nezbytnou součástí pro vznik individualizované povinnosti v konkrétní výši. Předcházející rozhodnutí soudu tuto povinnost stanoví pouze co do základu, v obecné rovině. Úvaha o tom, že rozhodnutí ředitele věznice je pouze administrativní činností, při které se jen matematicky vyčíslí povinnost stanovená soudem, a není tu prostor pro správní uvážení, nemůže

obstát. Jen z toho, že správní orgán při svém rozhodování nemá prostor pro vlastní uvážení a rozhoduje o povinnosti (či spolurozhoduje, jako v posuzované věci, rozhodnutím pouze o výši povinnosti) fyzické či právnické osoby, pohybuje se přitom v přesně vymezeném právním rámci, může mít vliv na kvantitativním rozsahu soudního přezkumu jeho rozhodnutí, nemůže však rozhodnutí ze soudního přezkumu zcela vyloučit; to ze zákona neplyne.

Je ostatně zřejmé, že i při prostém matematickém propočtu může dojít k porušení právního předpisu, ať již početní chybou při propočtu dnů nebo při násobení, ale i při výkladu právního pojmu „ústavní (nemocniční) péče“ v § 10 zmíněné vyhlášky apod.

Rozhodnutí ředitele věznice o výši nákladů výkonu vazby, resp. navazující rozhodnutí generálního ředitele Vězeňské služby, tak proto rozhodnutím, proti kterému je přípustná žaloba podle § 65 a násl. s. ř. s. Nejvyšší správní soud ostatně tento výklad považuje za jediný slučitelný s ustanovením článku 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V souladu s úvahou Nejvyššího správního soudu, jež k tomuto závěru vedla, však soudní přezkum takového rozhodnutí může v souladu s článkem 38 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod směřovat pouze k přezkumu výše stanovené povinnosti, nikoliv však k přezkumu či zpochybnění její existence. Co do existence povinnosti již bylo dříve jiným soudem v rozsahu jeho příslušnosti pravomocně rozhodnuto, a správní soud, jako předtím správní orgán, je tímto rozhodnutím vázán.

Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že napadené usnesení městského soudu o odmítnutí návrhu je nezákonné, neboť napadené rozhodnutí správního orgánu podléhá přezkumu ve správním soudnictví. Uvedený závěr Nejvyššího správního soudu však neprejudikuje věcné posouzení žaloby městským soudem.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, včetně odměny ustanovené zástupkyně stěžovatele, rozhodne městský soud v novém rozhodnutí o věci samé (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodoval o věci neprodleně po jejím nápadu, nerozhodoval již proto samostatně o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 27. ledna 2006

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu